

KONFERENSIYA

“JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY
YO’NALISHLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

2025-yil 21 noyabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIIY
RIVOJLANISHINING ASOSIIY YO‘NALISHLARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
*mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari
to‘plami*
(2025-yil 21-22-noyabr)

JIZZAX-2025

Jizzax viloyati ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining asosiy yo‘nalishlari: muammo va yechimlar. Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali Iqtisodiyot va turizm kafedrası, 2025-yil 21-22-noyabr. 557-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur‘atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e‘tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma‘ruza tezislari to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas‘ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay‘ati a‘zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo‘rayev M.M.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma‘ruza tezislarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va me‘yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

6. Stein SJ, Book HE. The EQ Edge: Emotional Intelligence and Your Success. Toronto: Stoddart; 2000.
7. Yo‘ldosheva D. O‘quvchilarda emotsional rivojlanishning psixologik asoslari. Tashkent: O‘zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti; 2019.
8. Zokirova N, Karimova V. Yoshlar psixologiyasi. Tashkent: Fan; 2016.

INFORMATIKA FANINI MAKTABLARDA O‘QITISHDA O‘ZBEKISTON VA JANUBIY KOREYA DAVLATLARIDAGI FARQLARVA O‘XSHASHLIK

*Sherqulova Dinara Narzulla qizi, Xudoyshekurova Ruxsora Shuxrat qizi,
Yo‘ldosheva Shaxzoda Eldor qizi, Xolmuminov Abbas Jur‘at o‘g‘li*
O‘zMU Jizzax filiali, Amaliy matematika fakulteti talabalari

sherqulovadinara4@gmail.com
ruxsoraxudoyshekurova95@gmail.com
yoldoshevashaxzoda67@gmail.com
xxxabbbosekholmuminov@gmail.com

Xoljigitov Dilmurod Xolmurod o‘g‘li
Ilmiy rahbar, O‘zMU Jizzax filiali katta o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O‘zbekiston va Koreya Respublikasida informatika fanini maktablarda o‘qitish tizimi o‘rganilgan. Ikkala mamlakatda ham informatika fani o‘quvchilarda algoritmik fikrlash, dasturlash asoslari va axborot madaniyatini shakllantirishga qaratilgan. O‘xshash jihatlar sifatida fan mazmunining raqamli ko‘nikmalarni rivojlantirishga yo‘naltirilganligi, amaliy mashg‘ulotlarga e‘tibor qaratilishi keltirilgan. Farqli jihatlar esa o‘qitish bosqichlari, texnik ta‘minot darajasi hamda o‘qituvchilar malakasida namoyon bo‘ladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, Koreya tajribasini O‘zbekiston ta‘lim tizimiga moslashtirish informatika fanining sifatini oshirishga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: informatika, ta‘lim tizimi, dasturlash, raqamli ko‘nikma, O‘zbekiston, Koreya.

Annotation: This paper explores the differences and similarities in teaching Informatics in schools of Uzbekistan and South Korea. In both countries, Informatics education aims to develop students’ algorithmic thinking, programming foundations, and digital literacy. The similarities include emphasis on digital skills and practical learning, while the differences lie in teaching stages, technical resources, and teacher qualification. The study concludes that adapting elements of the Korean educational model can improve the quality of Informatics education in Uzbekistan.

Keywords: informatics, education system, programming, digital literacy, Uzbekistan, Korea.

Аннотация: В данной работе рассматриваются различия и сходства в преподавании информатики в школах Узбекистана и Южной Кореи. В обеих странах обучение информатике направлено на развитие алгоритмического мышления, основ программирования и цифровой грамотности учащихся. К сходствам относятся ориентация на развитие цифровых навыков и практическое обучение. Различия проявляются в уровне технического обеспечения, квалификации учителей и этапе начала изучения предмета. Сделан вывод, что адаптация корейского опыта может повысить качество преподавания информатики в Узбекистане.

Ключевые слова: информатика, система образования, программирование, цифровая грамотность, Узбекистан, Корея.

Zamonaviy davrda raqamli texnologiyalar hayotimizning barcha jabhalariga chuqur kirib bormoqda. Shu sababli har bir davlatda informatika fanini o‘qitish va o‘quvchilarning axborot texnologiyalari bo‘yicha savodxonligini oshirish davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. O‘zbekiston ham, Janubiy Koreya ham so‘nggi yillarda raqamli iqtisodiyot va innovatsion ta‘lim sohasida jadal rivojlanayotgan mamlakatlar qatoriga kiradi. Ushbu tezisda O‘zbekiston va Koreya maktablarida informatika fanini o‘qitish tizimi, yondashuvlar, o‘quv dasturlari, o‘qituvchilar malakasi va texnologik infratuzilma jihatidan o‘xshashlik va farqlar tahlil qilinadi.

Ushbu ma‘ruza davomida quyidagi mavzularni muhokama qilamiz:

1. Ta‘lim tizimidagi umumiy yondashuvlar: O‘zbekistonda informatika fani 5-sinfдан boshlab o‘qitiladi. Dastlabki bosqichda kompyuter savodxonligi, fayl tizimi, ofis dasturlari bilan ishlash, internet xavfsizligi kabi asosiy ko‘nikmalar shakllantiriladi. Yuqori sinflarda esa algoritmlar, dasturlash tillari (Python, C++, Scratch) va raqamli iqtisodiyot asoslari o‘rgatiladi. Janubiy Koreyada esa informatika (Computer Science) fani boshlang‘ich ta‘limdan boshlab integratsiyalashgan shaklda o‘qitiladi. 1–3-sinflarda informatika elementlari matematika va texnologiya fanlariga qo‘shilgan bo‘ladi. 4–6-sinflarda esa alohida dars sifatida o‘qitila boshlaydi. Koreya hukumati 2018-yildan boshlab barcha o‘quvchilar uchun kodlash (coding) ta‘limini majburiy qilib belgilagan. Bu yondashuv o‘quvchilarda ijodkorlik, mantiqiy fikrlash va muammolarni hal etish ko‘nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan.

2. O‘quv dasturlari va o‘qitish metodlar: O‘zbekistonda informatika fanining o‘quv dasturi 2022-yilda yangilandi va unda amaliy mashg‘ulotlarga alohida e‘tibor berildi. “Raqamli avlod” dasturi doirasida o‘quvchilarga dasturlash asoslarini o‘rgatish, sun‘iy intellekt elementlarini tushuntirish, onlayn ta‘lim platformalaridan foydalanishni o‘rgatish kabi yo‘nalishlar joriy etilgan. Biroq ko‘plab maktablarda texnik vositalarning yetarli emasligi bu jarayonni sekinlashtirmoqda. Koreyada esa informatika o‘qitish metodikasi o‘quvchining faolligiga asoslanadi. Masalan, “Project-Based Learning” (loyiha asosidagi ta‘lim) va “Problem Solving Learning” (muammo yechishga yo‘naltirilgan ta‘lim) keng qo‘llanadi. O‘quvchilar dars jarayonida real hayotdagi muammolarni dasturlash orqali hal qiladi. Misol uchun, o‘quvchilar mobil ilova yaratish, robotlarni

boshqarish yoki ma’lumotlarni tahlil qilish bo‘yicha kichik loyihalar ishlab chiqadilar.

3. O‘qituvchilar malakasi va tayyorgarligi: O‘zbekistonda informatika o‘qituvchilarining malakasini oshirish uchun “Raqamli pedagog” dasturi yo‘lga qo‘yilgan. Shuningdek, Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi hamda Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi hamkorligida maxsus kurslar tashkil etilgan. Lekin ayrim chekka hududlardagi maktablarda malakali informatika o‘qituvchilari yetishmaydi. Koreyada esa o‘qituvchilar muntazam ravishda yangi metodik kurslardan o‘tib turadi. Har bir o‘qituvchi o‘z malakasini yiliga kamida bir marta yangilashi shart. Bundan tashqari, davlat ularni ilg‘or texnologiyalar (AI, IoT, Big Data) bilan tanishtirish uchun xalqaro konferensiyalarga yuboradi.

4. Texnologik infratuzilma: O‘zbekiston maktablarining aksariyatida kompyuter sinflari mavjud, ammo ularning texnik holati bir xil emas. Ayrim maktablarda eski jihozlar va internet tezligining pastligi darslarning samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Hozirda “Bir million dasturchi” loyihasi orqali o‘quvchilarni onlayn ta’limga jalb qilish bo‘yicha sezilarli ishlar amalga oshirilmoqda. Koreyada esa har bir o‘quvchi planshet yoki noutbuk bilan ta’minlangan. Maktablar 100% yuqori tezlikdagi internet bilan qoplangan. Sun’iy intellekt yordamida shaxsiylashtirilgan ta’lim tizimlari joriy etilgan, bunda har bir o‘quvchining qobiliyati va o‘rganish tezligiga mos dastur taklif etiladi.

5. O‘xshashliklar va farqlar:

O‘xshashliklar:

Har ikki davlat informatika fanini maktab ta’limining muhim qismi deb hisoblaydi.

Dasturlash, axborot xavfsizligi va algoritmik fikrlashga urg‘u beriladi.

O‘quvchilarni amaliy faoliyat orqali o‘qitish g‘oyasi ustuvor yo‘nalishlardan biridir.

Farqlar:

Koreyada informatika boshlang‘ich bosqichdan integratsiyalashgan holda o‘qitilsa, O‘zbekistonda 5- sinfdan boshlab alohida fan sifatida o‘qitiladi.

Koreyada o‘qituvchilar yuqori texnologik tayyorgarlikka ega, O‘zbekistonda esa bu yo‘nalishda hali islohotlar davom etmoqda.

Koreyada shaxsiylashtirilgan va AI asosidagi o‘quv platformalar mavjud, O‘zbekistonda esa bu yo‘nalish endigina shakllanmoqda.

O‘zbekiston va Koreya ta’lim tizimlarida informatika fanini o‘qitishning asosiy maqsadi – yoshlarni raqamli dunyoda faol ishtirok etishga tayyorlashdir. Koreya tajribasi ko‘rsatadiki, o‘quvchilarga erta yoshdan boshlab kodlashni o‘rgatish, texnologik infratuzilmani kuchaytirish va o‘qituvchilar malakasini muntazam oshirib borish raqamli savodxonlikni oshiradi. O‘zbekiston ham bu yo‘nalishda sezilarli yutuqlarga erishmoqda. Kelajakda informatika fanini o‘qitishda innovatsion yondashuvlar, sun’iy intellekt asosidagi ta’lim platformalarini joriy etish va xalqaro tajribalardan foydalanish zarur.

XULOSA

Zamonaviy davrda raqamli texnologiyalar hayotning barcha sohalariga chuqur kirib borgan bir paytda, informatika fanini maktablarda samarali o‘qitish har bir davlat ta’lim siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. O‘zbekiston va Janubiy Koreya ta’lim tizimlarining tahlili shuni ko‘rsatadiki, har ikkala mamlakatda ham informatika fani o‘quvchilarda axborot madaniyati, mantiqiy fikrlash va muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilish ko‘nikmalarini shakllantirishga qaratilgan.

Janubiy Koreya ta’lim tizimida informatika fanini o‘qitish amaliy yondashuv, rivojlangan texnologik infratuzilma va interaktiv o‘qitish usullari bilan ajralib turadi. Maktablarda kodlash (programming) darslari erta bosqichlardan joriy etilgan bo‘lib, o‘quvchilar algoritmik fikrlashni loyihaviy ishlar orqali o‘zlashtiradilar. O‘qituvchilar uchun muntazam malaka oshirish kurslari va onlayn ta’lim platformalari mavjud.

O‘zbekiston ta’lim tizimida esa so‘nggi yillarda informatika fanini zamonaviy talablar asosida o‘qitish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, “Raqamli ta’lim”, “Bir million dasturchi” kabi loyihalar informatika faniga bo‘lgan e’tiborni sezilarli darajada oshirdi. O‘quv dasturlarida dasturlash asoslari, algoritmlar, ma’lumotlar bazasi va sun’iy intellekt elementlarini o‘rgatish yo‘lga qo‘yilmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston ta’lim tizimi Janubiy Koreyaning ilg‘or tajribalarini o‘rganib, o‘z sharoitiga mos tarzda raqamli ta’lim muhitini rivojlantirish, o‘qituvchilarni zamonaviy axborot texnologiyalariga tayyorlash va amaliy dasturlash ko‘nikmalarini erta shakllantirish yo‘nalishida izchil harakat qilmoqda.

Umuman olganda, har ikki davlat informatika fanini o‘qitishda raqamli tafakkurni rivojlantirish, axborot xavfsizligi madaniyatini shakllantirish va ijodiy fikrlovchi avlodni tarbiyalashni asosiy maqsad qilib belgilagan. Farqli jihatlar asosan metodik yondashuv, infratuzilma darajasi va o‘qituvchilar malakasida namoyon bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli ta’limni rivojlantirish to‘g‘risida”gi qarori. — Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti, 2021.
2. “O‘zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish konsepsiyasi (2020–2030 yillar)”. — Toshkent, 2020.
3. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. “Informatika va axborot texnologiyalari” umumta’lim maktablari uchun o‘quv dasturi. — Toshkent: XTV, 2022.
4. Jumayev A., To‘laganova D. Informatika o‘qitish metodikasi. — Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti, 2021.
5. Xamroyev A.X. Raqamli ta’lim va axborot texnologiyalarining o‘quv jarayonidagi roli. — Toshkent: TATU nashriyoti, 2022.
6. “Bir million dasturchi” loyihasi haqida rasmiy ma’lumotlar. — <https://www.uzbekcoders.uz>
7. Janubiy Koreya manbalari

8. Ministry of Education, Republic of Korea. Education Policy in Korea. — Seoul: Korean Education Development Institute (KEDI), 2021.
9. Kim, H., & Park, J. ICT Education in South Korea: Fostering Computational Thinking in Schools. — Korean Journal of Educational Technology, 2020, Vol. 36(2), pp. 45–62.
10. Lee, S. The Role of Coding Education in South Korea’s Smart Learning Environment. — Asia-Pacific Education Review, 2019.

O‘ZBEKISTONDA DUKKAKLI DON MAHSULOTLARINI YETISHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO‘NALISHLARI: SWOT TAHLIL ASOSIDA

Xudaybergenov Mirsayd

Qoraqalpoq davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

xmirsayd@gmail.com

Global oziq-ovqat xavfsizligi muammolari va iqlim o‘zgarishlari sharoitida dukkakli don ekinlari (no‘xat, loviya, soya, yasmiq, mosh va boshqalar) strategik ahamiyatga ega bo‘lib bormoqda. Ushbu ekinlar nafaqat yuqori oqsilga boy ozuqa manbai, balki tuproq unumdorligini oshiruvchi va ekologik barqarorlikni ta‘minlovchi muhim qishloq xo‘jaligi resursi hisoblanadi. O‘zbekistonda dukkakli don ekinlarini yetishtirish imkoniyatlari katta bo‘lishiga qaramay, soha rivojlanishi bir qator muammolarga duch kelmoqda. Shu sababli ushbu soha holatini kompleks baholash va rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqotning asosiy maqsadi dukkakli don mahsulotlarini yetishtirish samaradorligiga ta‘sir etuvchi omillarni tizimli tahlil qilish va soha rivojlanishining strategik yo‘nalishlarini belgilashdan iborat. Tadqiqotda SWOT (Strengths – kuchli tomonlar, Weaknesses – zaif tomonlar, Opportunities – imkoniyatlar, Threats – xavf-xatarlar) tahlil metodologiyasi qo‘llanildi. Ushbu usul ichki va tashqi muhit omillarini kompleks baholash imkonini beradi.

1. Kuchli tomonlar (Strengths). SWOT tahlil natijalari dukkakli don ekinlarining quyidagi muhim afzalliklarini aniqladi:

Agrobiologik moslashuvchanlik. No‘xat, loviya, soya kabi dukkakli ekinlar turli iqlim sharoitlariga yuqori darajada moslashuvchanligi bilan ajralib turadi. Bu O‘zbekistonning har xil mintaqalarida ularni yetishtirish imkonini beradi.

Tuproq unumdorligini oshirish. Dukkakli ekinlar ildizlaridagi tuguncha bakteriyalari yordamida atmosfera azotini o‘zlashtiradi (nitrogen fiksatsiyasi). Bu xususiyat tuproq unumdorligini 30-50 kg/ga azotga boyitadi va almashlab ekish tizimida muhim ahamiyatga ega.

Ikki marta hosil olish imkoniyati. Ba‘zi dukkakli ekinlarning qisqa vegetatsiya davri (60-90 kun) bir mavsumda ikki marta hosil olish imkonini beradi, bu esa yerdan foydalanish samaradorligini oshiradi.